

Før du vurderer tak
med plater eller stein ...

Det viktigste er **UNDERTAKET**

Takbelegninger er ikke helt tette, derfor er undertaket viktig. **Det holder vann og snøføyk unna takkonstruksjonen, og forlenger husets levetid.** Derfor er det også viktig at du ofrer tid og penger på å få et undertak som holder like lenge som resten av taket.

Hvis du legger (eller får lagt) et nytt tak, som kan holde i over 60 år, skal du forsikre deg om at også undertaket kan holde tett i hele takets levetid, og holde fukt unna.

Å legge tak er ikke for nybegynnere, men uansett om du skal legge det selv, eller du får andre til det, så er det god økonomi i å vite hva som er best. Skal du leie inn hjelp fra håndverkere, er det

fint å vite litt om muligheten, og hva det vil koste i lengden å velge en for dårlig løsning med kort holdbarhet.

Det kan godt hende du i utgangspunktet faller mest for en løsning med forenklet undertak, som rulles på taksperrene, men hva om undertaket blir utett før du skal legge nytt tak igjen? Skal du da fjerne takbelegningen (med lekter og sløyfer) for å skifte undertak?

Og selv om garantien gjelder, kan du være sikker på at firmaet som gjorde jobben fortsatt eksisterer?

Her har vi lagt et undertak av rupanel, det vil si bord som er ru på én side og utstyrt med not og fjær på alle kanter. Vi har brukt bord i stedet for plater, fordi platene kan være mer sårbare ved fukt. Oppå rupanelet har vi lagt et undertaksbelegg med lang levetid. □

HARDT, HALVHARDT ELLER MYKT UNDERTAK?

Undertak kan deles opp i tre typer: De harde, de halvharde og de myke. Du skal velge undertak avhengig av hvilken type tak du legger. Et tegttak holder 60-75 år, og hvis du vil slippe å

skifte undertak før den tid, bør du legge undertak av bord med takbelegg.

Trefiberplater (sutak) holder også lenge, men de krever en takvinkel som er over 18°. De er raske å legge, men

kan være vanskelige å tette rundt rør, gradrenner og takvinduer.

Metervarene er blitt sterkere de siste årene, men selv med 20 års garanti sier det lite om produktets holdbarhet.

Hardt: takbelegg på rupanel

Takbelegg som legges på bærende bordtak.

- + Lang levetid
- + Avstiver huset
- + Tett og bærende
- Stor jobb
- Relativt dyrt

Halvhardt: trefiberplater

Overflatebehandlede trefiberplater som spikres fast.

- + Ganske rimelig
- + Lang levetid
- + Lett å legge
- Vanskelig å tilpasse i hjørner og ved rør

Mykt: metervarer

Tråkkesikker, myk kunststoffmembran som henger fritt.

- + Rimelig
- + Lett å tilpasse
- + Bygger lite
- Kort levetid ved feil montering

Tømreren vår
var ikke i tvil da
han skulle legge tak
på sitt eget hus: Han
ville ha det beste og
mest holdbare
undertaket.

**Slik legges et
bærende undertak
med takbelegg**

RUPANEL

Et bærende undertak består av bord eller plater (OSB eller finér). Som bord, brukes oftest rupanel kledd med takbelegg. **Rupanel er høvlet på den ene siden, og utstyrt med fjær og not langs sidene og i endene.** De settes sammen til en sammenhengende flate, som bidrar til å avstive hele taket. Bordene spikres fast, og kappes der de stikker utover taket.

1 Bordene har fjær og not i endene. Det betyr at du ikke trenger å skjote endene oppå en sperre, men kan gjøre det "fritthengende" mellom dem, uten at det går utover bæreevnen til undertaket.

2 Bordene bankes forsiktig sammen med en hammer. Legg eventuelt en trekloss mellom bordet og hammeren, slik at du ikke ødelegger kanten.

3 Alle bordene spikres til alle sperrene. Bruk to spiker i hvert bord, i hver taksperre.

4 Kjøp eller lei deg en spikerpistol. Det skal slås veldig mange spiker ned i et tak, så lei deg en spikerpistol. Det sparer deg for mye tung spikring.

5 Endene skjøtes forskjøvet. Da svekker de ikke taket. I gavlene kappes overskuddet av når alle bordene er lagt.

VIKTIGE DETALJER

1 Du skal kunne gå trygt rundt på taket.

Derfor skal du skru fast en rekke lekter til bordene, med passe avstand. Lektene bruker du som trinn, så du slipper å krabbe rundt på taket, med fare for å skli ned.

2 I gavlene kappes bordene til slutt.

I stedet for å måle og kappe hvert eneste bord nøyaktig, er det mye enklere å legge bordene så de stikker 20-40 cm utover kanten, og deretter kappe dem rene i kantene etter en førings-skinne, eller med et rett bord som anlegg.

3 Langs takfoten monterer du takfotbeslag.

Det leder vann fra undertaket ned i takrennen. Takfotbeslaget monteres under takbelegget, oppå rupanelet, selv om takbelgget som oftest legges før du setter på beslagene. Det finnes flere forskjellige typer takfotbeslag.

1

3

2

Førings-skinnen styrer sagen, så snittet blir 100 % rett, og du er sikker på at det blir nøyaktig 90 grader.

Kilen langs sperren løfter de tre nederste takbordene, så undertaket får en svai.

Oppklossingen av takfoten lager en luftspalte, og gir den nederste rekken stein noe å ligge på.

Nettingen stenger fugler ute fra loftet og isolasjonen.

TAKFOT LØFTES OPP FRA MURVEGGEN

På gamle murhus kan takfoten måtte løftes fra veggen, for å gi lufting og løfte nederste steinrekke.

Dette er ikke vanlig, men du kan møte det på gamle murhus, der du må skape en luftspalte til et kaldt loft. Det er selve takfoten som løftes opp fra murveggen, slik at den får en litt flatere vinkel enn resten av taket. I tillegg til at det gir lufting, løfter det takfoten og gir den nederste steinrekken (som ikke har andre stein å hvile på) støtte, så den havner i nivå med resten. Normalt løses dette bare ved å sette

den nederste lekten på høykant.

Oppklossing og takfoten sett utenfra.

BELEGG, SLØYFER OG LEKTER

Når alle bordene er spikret fast og kappet til i gavlene, skal det legges takbelegg. Det er flere forskjellige typer å velge blant. Her bruker vi et takbelegg **som er lett å legge, fordi det først settes fast med stifter**. Senere holdes belegget på plass av sløyfene og lektene.

Overlappingen mellom lengdene limes sammen ved hjelp av en selvklebende skjõt.

1 Strek opp til nederste lengde,

så du vet hvor den øverste kanten på lengden skal være. Mål en lengde opp fra kanten av takfoten, og merk opp i hele takets bredde med en krittssnor. Legg på lengden, og fest den med noen stifter

2 Neste lengde legges så den overlapper den første. Produsenten har lagt på bitumenmasse (lim) der lengden skal overlappe.

3 Beskyttelsesfolien fjernes fra lengdene når de ligger riktig.

4 Skjøten presses godt sammen. Du kan eventuelt bruke en trekloss og slå på den med en hammer, men hvis det er varmt i været, smelter skjøtene fint sammen.

5 Lengdene skjøtes også i endene. Der to lengder skjøtes i enden, skal de limes sammen. To striper bitumenmasse påføres med en limpistol.

6 Endeskjøtene sikres med et par stifter. En effektiv stiftemaskin vil være til god hjelp. Det finnes mange varianter, også elektriske.

7 Så skal sløyfene legges. Vanlig tykkelse er 30 mm. De bør være trykkimpregnerte, fordi de kan komme i kontakt med vann som renner ned langs undertaket.

8 Til slutt spikres/skrus taklektene på, med en avstand som passer slik at taket går opp med hele stein.

VIKTIG!

Husk lufting. Er det ikke tilstrekkelig lufting på et kaldt loft, må du lage det. En løsning er å plassere lufteventiler (som på bildet) i undertaket, mellom taksperrene.

Etter hvert som takbelegget kommer på, legges det også på sløyfer og lekter, slik at de kan brukes som trappetrinn på det bratte taket.

Et ferdig tegltak skal kunne holde i 60-75 år. Det samme skal undertaket.

